

ՊՐԵԼՈՎԱՆԴ

(Protestants)

1517 գ.դ

□ የዕለድ አራስመስ

(Erasmus)

የፍረሰትዕስ - 1469-1536ዓ.ም

የፍረሰትስራ - ስዋዘርላንድ

የባዕቃዕስ - የግብር አዲስ ከዚነ

- አራስመስ አዲስ ከዚነን ወደ ባረከ መተርሱሙ ለተር
በ1516 ገለጻይን እንዳያስተጥሸር እናገኛን ለደሞታል::
- በካተማ ቅዱውሰት የሚፈጸሙ በደለም ለይ በማተካር
የካተማ በተ ካርስተያንን ለማሳኑል ፈላጊ::
- አራስመስ የበተክርስተያንን መሰና እና የሰላጣን
አላማዎን መጠቀምን ተቋቋል::
- አራስመስ በበተ ካርስተያን የነስቶው አብዛኛቸው ተቋቋቸው
የተደራደሩትን ተከልሰን የቀሰቀሰ ምክንያቶች ዓይነ::

ማተን ���ተር

(Martin Luther)

የጥረት ኮስን - 1483 - 1546 ዓ.ም

የጥረት ሌኑ - ታሪክ

የየውጥአዊ - 95 ተብሎች

- የጀርመን የተሆኝነ መሬ ነበር::
- የጭማ ካቶለከ በተከርስቲያን እና እግዢያዊ ቅል
ስላሴነው የተቋሙዋ ትኩይታን ይወጣ ነበር::

- 01505 በእቅራረው በለ መብረቁ ተመታ እና ወደ
“ቅድስት አን እርምጃኝ! እና እኔ መነከበ እሆናለሁ ” ሲል
እለያ:: እግዢእብዕር በለተር ላይ በላው አለማ ምክንያት
ተረዳ::
- በዘመኑ ምክንያት ለተር ቅለን ለማከበ ወደ ገዢም
ደገባል::
- በተሰበቂ(በተለይም መበቂ እንዲሆን ይፈልግ የነበረው
አባቱ) ይሉ አስተሳጥሞ ነበር::

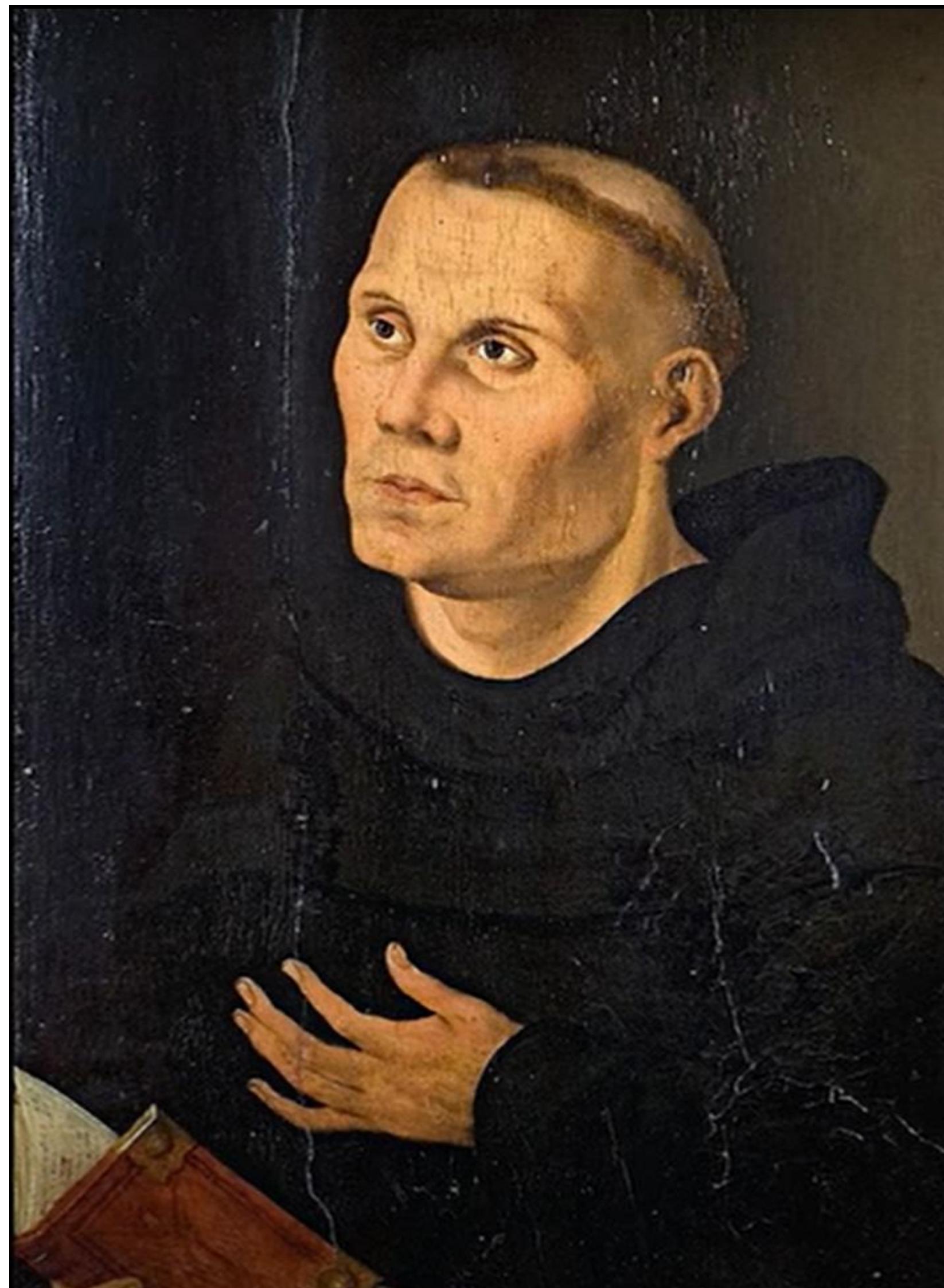

ማተን ለቴር በጋዢ

(Martin Luther in Monastery)

ገዢ የገባበት ኮሚሽን - 1505 ዓ.ም

- ገዢ መግቢት ማለት የረሰን ሁይወት ለመርሳት ቅል
ገብቶ እናደ መውሰን ነበር፡፡
- ገዢ የገባ ስው በገዢ ወሰኑ ያለ ታላላችን እና
አባቶችን ያለ ምንም ተያቄ ለመታዘዝ ቅል ይገባ ነበር፡፡
- ለቴር እግዢስክበርን ይስ ስለማስናት ሲያስበ ያገኘ
የነበረው ተምህርት ሆኖ፣ “በከራል እናናን
የእግዢስክበርን የጋራ ለማጥናት ከርስ በዘተ
እናደማረጋገጥ” ነበር፡፡ “መልካም ሲሆ ምንድን ነው?” 10
ዓመት በላይ የቴር መንቀት ነበር፡፡

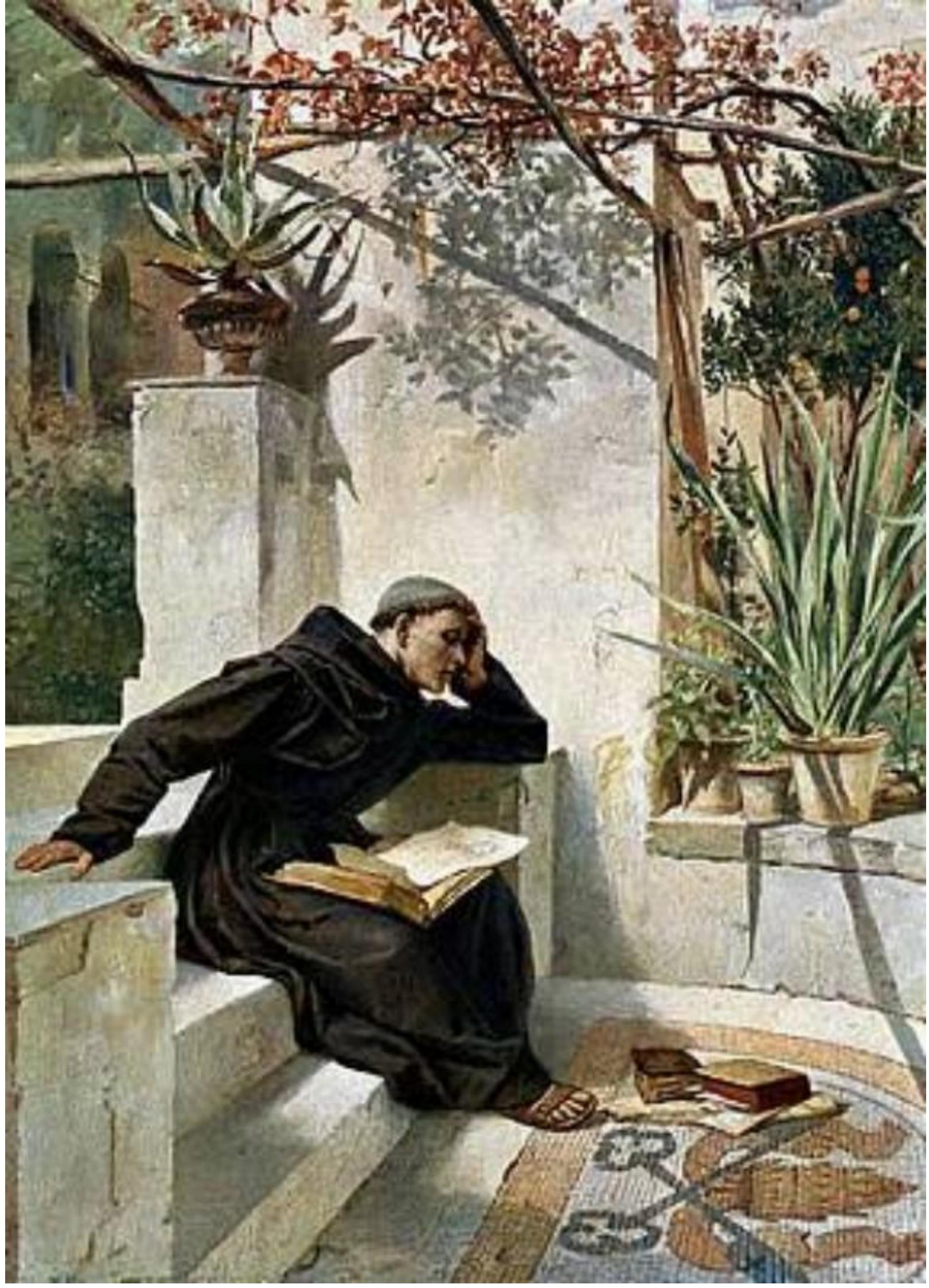

ማተን ስቴር በየመ

(Martin Luther in Rome)

ዘመን- 1510-1511 ዓ.ም

- በገዳም ስዋች ተልከ ወደ ሪፖር በእግዚ ፊል(የገዳም ስዋች በእግዚ ብቻ ነበር መሸሪያት)::
- በደም የተመለከተው ነገር ኮን-8 ዓመት በጃላ ለሚፈጻሚው ነገር ለለተር የሂድቱ ማስፈጸምኝ ነበር::
- በደም የነበሩ ቅዱች የመጠጥ እና የሰት ፍቅረታዊ:: በፊም ለታመሙ እና በ አካል ገት ለለ ካመዳችቸ እንዳደረሰን እያሉ ገዝሬን ይሰበሰበ ነበር::
- በተጨማሪም ደረጃዎችን እየθለዋ በገልበት መውጣት ጥህረትን እንዲታገኑ ደረሰኔ በማለት ሁዝብን ያስተምኑ ነበር:: ለተር ይህን ተማሪ ከፈዕመ በጃላ ጥያቄ ፍጠረበት::

□ስተላ ስንታ

(*Scala Santa*)

መገኑ ቤት - መለያን ዓም

(አስተያየት በሰፋርዎች ይገኘል)

- ስምቶች ብድቃን ለማጣሪት እና ብሎታቸው እንዲሰማ
ይህንን ደረጃ በተፈበጥሮቸው እየወጠ ይዥልኝ ነበር::
- ማርቱን ለተር መካል ላይ ሥራርስ ወጪ የፊለው ተግባር
እንደሚሰራ ተከማው::
- ፈጻሚ የከል ሌቦ ባይቀበለውም በመፍራቱ ለብዝት
ዓመታት ፈጻሚ አለደረገበትም ነበር::

□ከሮም መልስ

(After Rome)

የተፈጻሚ አመት-1510-14

- በጽሁፍ “ይበልጥ ለደነት እና ይቅርታ በለኩሁ ቁጥር
ይበልጥ በደነት ይሰማኝ ነበር” በማለት ይኖገራል::
- አቶ ከርም መልስ በዋተንበር ደማን ቁጥሎም
ገለጾን ያስተምረል::
- በስነዱ ፍቃድ እና ማስተርስ፣ ቁጥሎም በመወካም
ቆዳለ ሌላ ፍቃድ መስራት ቅሉ ነበር::
- 1515-17 ባለው ገዢ መጀል ስለ ደነት እና ድጋፍ ያስብ
የነበረው ለተር ደም 1:17ን እግዢያዊው ያበረለታል::

□ 9+ԿԶՐ ՃԾՎԸ

(*Beginning of the Reformation*)

- Ա1517 Ոքամով ԱՊԵՆՈՍԿԱԳ ՔՊԱՐԴՈՒԹԻՒՆ ԻՆԴԵ ԱԵ
ԻՆԴԵՔՆ ՔՏԸԵԼԺՄՆԴ ԴԺԵԼՆ ԱՄՋՄԸ
ՔՊԱՐԴՈՒԹԱ 95 ՀՈՐԺՎ ՀՆԴՔՔՐԴՆ ՔՔԻ ՓՂՖԴ
ԼՈՒՅ:
- Ք95 ՍԴՈՒՔ ՓԴ ՀԼՄՊԹ ՃՃՈՒ ՔՍՈՒՔԴ ՈՉՔԴ
ՈԾՈՆ ՀՆՁԼԱԼԴՈՒ ՀՆ ՃՃՎ ՈԵՒԻՆԴԵՔՆ
ՄՊԱՐԸ ՊՄՊԹՄՆԴ ՂՆԱՌ ԵՂԴԸ(indulgence)
ՔՊԱՐԴՆ ՍԴՈՒՔ ՀՆ ՓԽՒ... ԼՄՊՈՓՀԴ ՆՈՒ:

የኢድኤሌር ካርድ

(Heidelberg Disputation)

የተከናወነበት ዘመን - 1518ዓ.ም

የተከናወነበት ቤት - ፈቃድኤሌር ቁጥር

የቀረበታዊ ንጥረቃ-28 ስነመለከታዊ ትምህርች

- ሌተር 95ቱን ነጥበቸኝን ከለጠራ ከ መንፈቻ እስከ በፊላ
በአገልግሎት የሚያደርግ ማረጋገጫ ለክርክር ይመጣል::
- እናደ ቅድመው ገዢ ሰላ አካይቶ ስርቶት፡ እዚያ ነፍሳ እና
ሰላ ድሬስ ሰልጣን ስይሆን መለቻ ባለ ሰነ-መለከታዊ
ትዲያቸው ለይ የተደረገ ነበር::
- ሰው ለደነት ከዚህ የሆነ ምንም መልካም ነገር
እናደማይዙዏና በፊላ ከፍርቶት የመስቀል ሲሆ በቻ
እናደማይደን ሌተር ይኖገር ነበር::
- ከ 95ቱ ነጥበቸው በላይ ሌተር እምነቱን በእግዚአብሔር
ቍል መልካ አስተ ያቀረበበት ነበር::

- በዚህ ካርክር ወቅት ለተር ደምን ሲያጠና ስለተሰማው ለሚት ተርመርሌበንስ ወይም የህንኑ ወሰጥ አዋጣማ (Turmerlebnis, Tower Experience), በላይ ሲደምት ይኖራል::
- “በዚ በታ ለይ ልከ ደገም እንደተወለደብ እና ሲጠይ እንደገባሁ ተሰማኝ!” በማለት ገልጽት ነበር::
- ደም 1:17 ለለተር የለው መካና ነበር “የድቂ ግን በእምነት ይኖራል”

□የወርቅ ጉባኤ

(Diet of Worms)

የተፈጻሚነት ዘመን-1521

የተፈጻሚነት በተ-ዋርቃው

- ለ 3 ቀናት የዘላቸው እና ምንም ፍል ያልነበረው በዋርቃው
ከተማ የተካሂደው ጉባኤ ወንድ አለማው ለተር
የለጠኑቸውን 95 ነጥቦች እንዲያስረዳ ነበር::
- የይሁድ ከተከርስተዋን ለቁነ ድሻሰ(ሻሻሰ ለቁ)
እምነትን እንዲከድ ወይም እንዲገልጻ ተከኩሉ
የሰተላፊነት ለተር ማንኛውም አቅምነት ለመቀርር ልቃድና
አልነበረም::
- ለቁነ ድሻሰት ለም የለተር ተምህርቶች እና አቅም
ከበተከርስተዋን አስተምህር ጋር የሚታወቁ መሆኑቸውን
ስመለከት እና መኖች በመቀበር በተገኅበት በታ ይገል
የሚል ተቆኩ አውጥ::

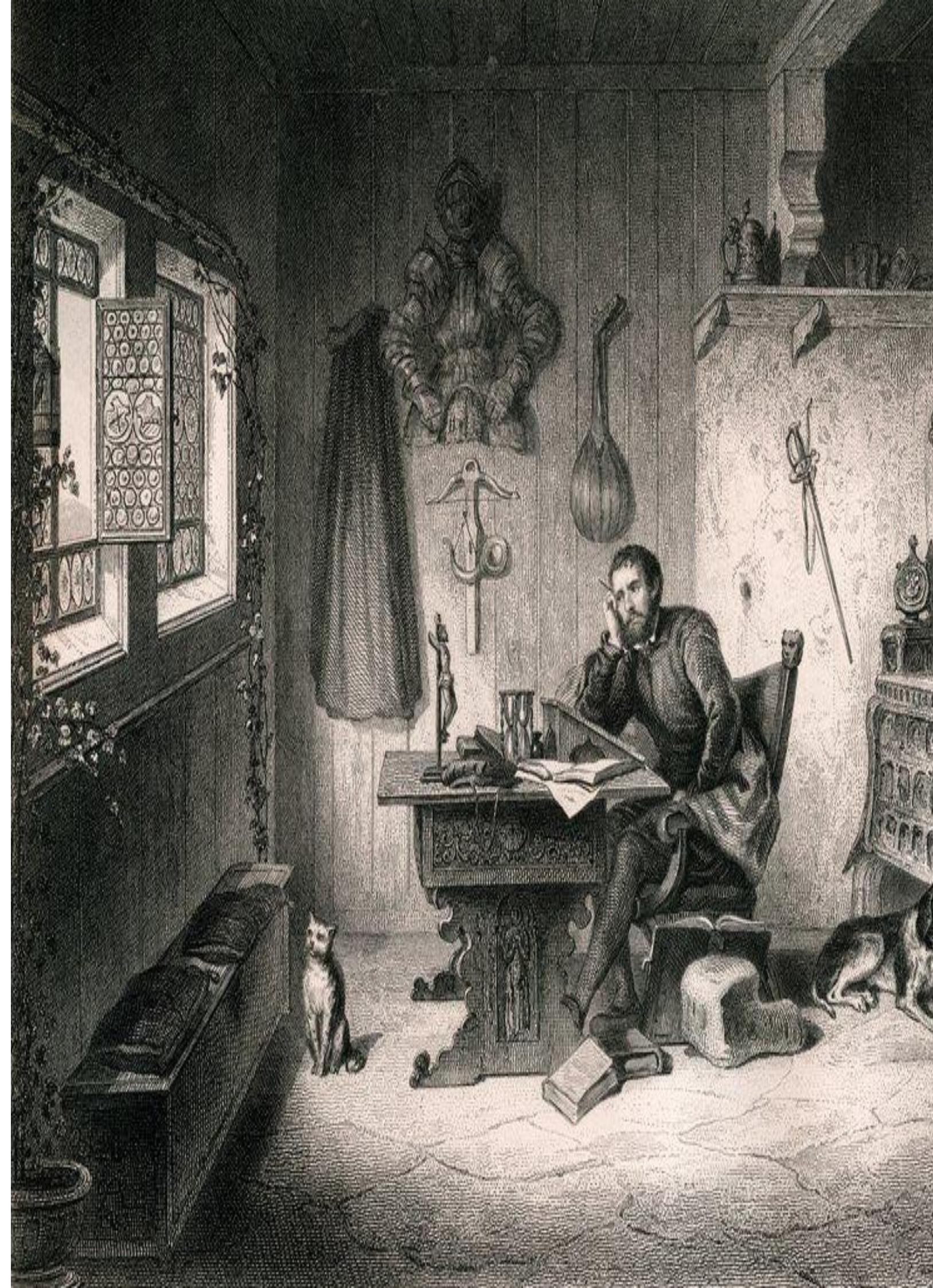

□ በዋርቻበርግ

(In wartburg Castle)

የተፈወጠት ዘመን-1521-1522

- ሌቦል ፍረድሪክ ለያቴር ደህንነት በመስጠት ስምቶን
ለከ ለያቴርን መደሪ በዋርቻበርግ ቤተመንግስት ሽሽጭው:::
- በዋርቻበርግ ቤተመንግስት ለ፤ አመት በቆየበት ወቀት
ለያቴር የእራስመሰን ተርጉም በመጠቀም አዲስ ከዳንን
ከገረክ ወደ ፎርማን ተርጉምላ::
- ከዚም ቤተመሳሪያ ተከከለኛ የአጥያቄ ንዝና ጥን መምሰል
እንዲለበት እንዲሆም ሲለ ዴሞት ሲልጣን መልዕክቶችን
እየዘረሩ ይለከ ነበር::

□ልተር ካዋርተስ በጀት

(Diet of Worms)

የተፈጻሚነት ዘመን-1521

የተፈጻሚነት ቤት-ዋርቃው

- ከርስቲያን የተባለ ወዳደሪ ፈርማዎችን እና ቁርጓል ቁርጓልን ማጥፋት
የከተማ ቤት የፈጻሚነት ዘመን መካከል እንዲሰጠው ስለማ ተናድ
ካዋርተስ ይመጣል::
- ከዚህ ቤት በፊት በሆነው በሁኔታ የነበረው ተሟልሳ
ዶንራኝ እና አመስቀል በሆነ መንገድ እንደማይዙል ይኖር
ነበር::
- ከዋርተስ ቤት ሌተር ከተረኞ ያገባል::(በዘመኑ ጉዳም
የነበሩ እና የሂደማዊት መረጃዎች ሲለማያገቡ የሌተር
ማግበት ተልቅ ለወጥ የመያመጣ ስለማ::

ክatherine Vanborla

(Catherine Vanborla)

የተጠበቀ ዘመን - ፖ. 1525

- ለተር ስለከተሪን ከዚው እና በየወሁድናቸው ስለ እሱ ከመቅረው በመካከት ከተሪን በተሂዳደሰ ወቻት ከተነስ እና አስደናቁ ሲኖች እንደ እንደነበረች መናገር ይታላል::
- ከተ እና ለተር ጽር ሰራሽት ለዚህን የወለዶ ሲሆን ማንሳ፡ እልከበት፣ መግልጽ፣ ማርቱን ይጠል እና ማርጋቻት ይባላል፡ ከነስ በተጨማሪ 4 ወለድ አሉበት ህግናትን ያሳይት ነበር::
- ለተር ከመና መጠሪ ምክንያት ወደ ማስቱ እና በተሰበ ከመመለስ በፊት 1546 ዓ.ም::

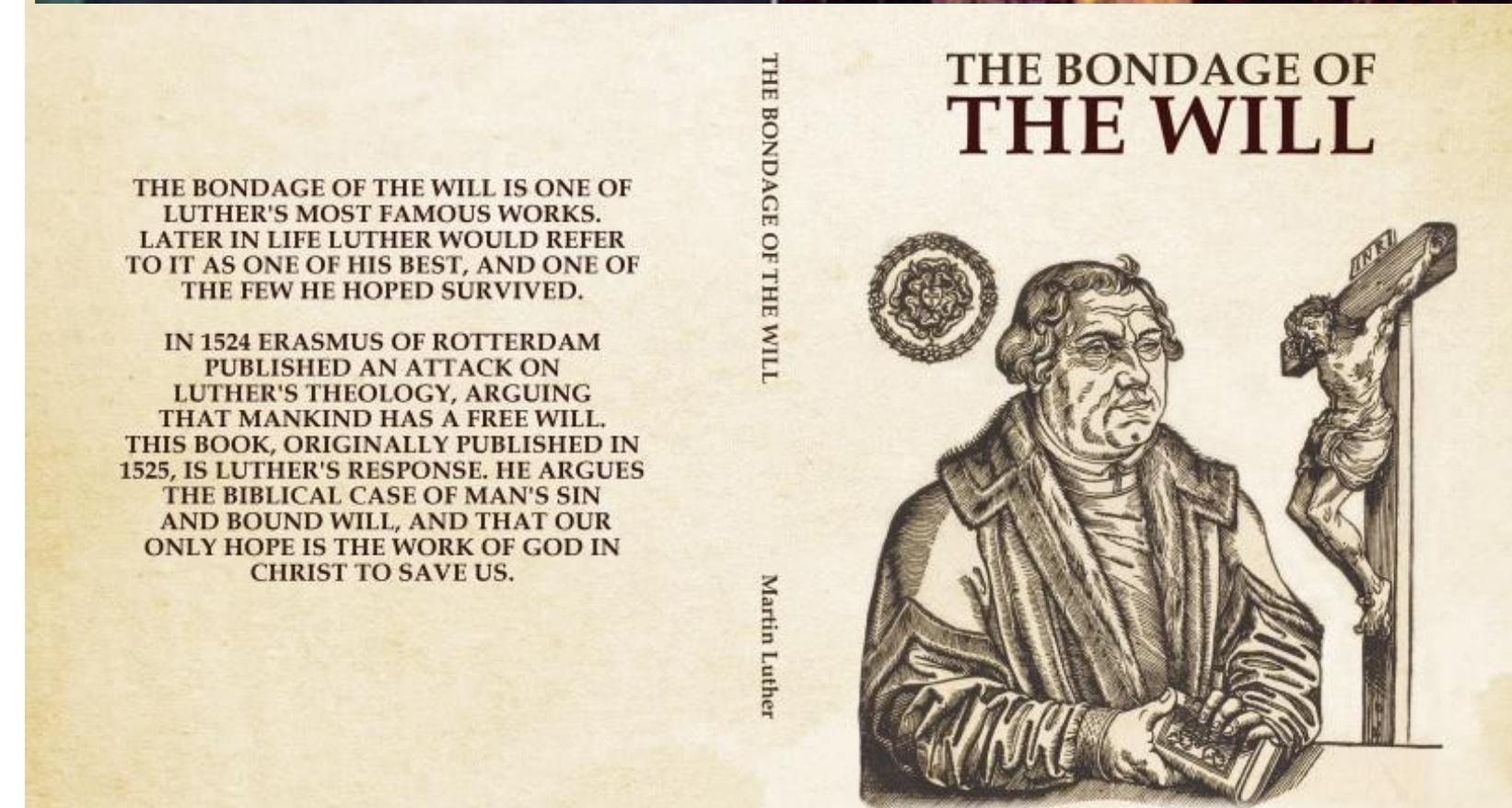
□ልተር እና አራስመስ

(Luther Vs Erasmus)

የተጠበቃ ዘመን - ነሂስ 1525

የዘመኑ መነሻ - የአራስመስ ዓሆኑ በነፃ ፈቃድ ዘመኑ

- ማረጋገጫ ስት ተደረግ የሰው ፈቃድ እግዢያዊዎች
አይነን ከለሁ እና ፈቃድን ከልማዎች በራሳ ፍሰብ በፍጥም
መቀበል እንደማይችል ነበር::
- አራስመስ በሌላ በከል “On Free Will” “በለ ነገ ፈቃድ
የሚል መዕሄና በ 1524 ዓዲ ነበር:: ስት ደግሞ “The
Bondage of the Will” “የፍቃድ ባርነት” የሚል መዕሄና
ነበረው::
- የዘመኑ ፍሰብ በአዋጅ ለማስቀመጥ ለእና ደነት ማኅው
ቃድም እርምጃ ማውሰድው? እና ወይስ እግዢያዊዎች?

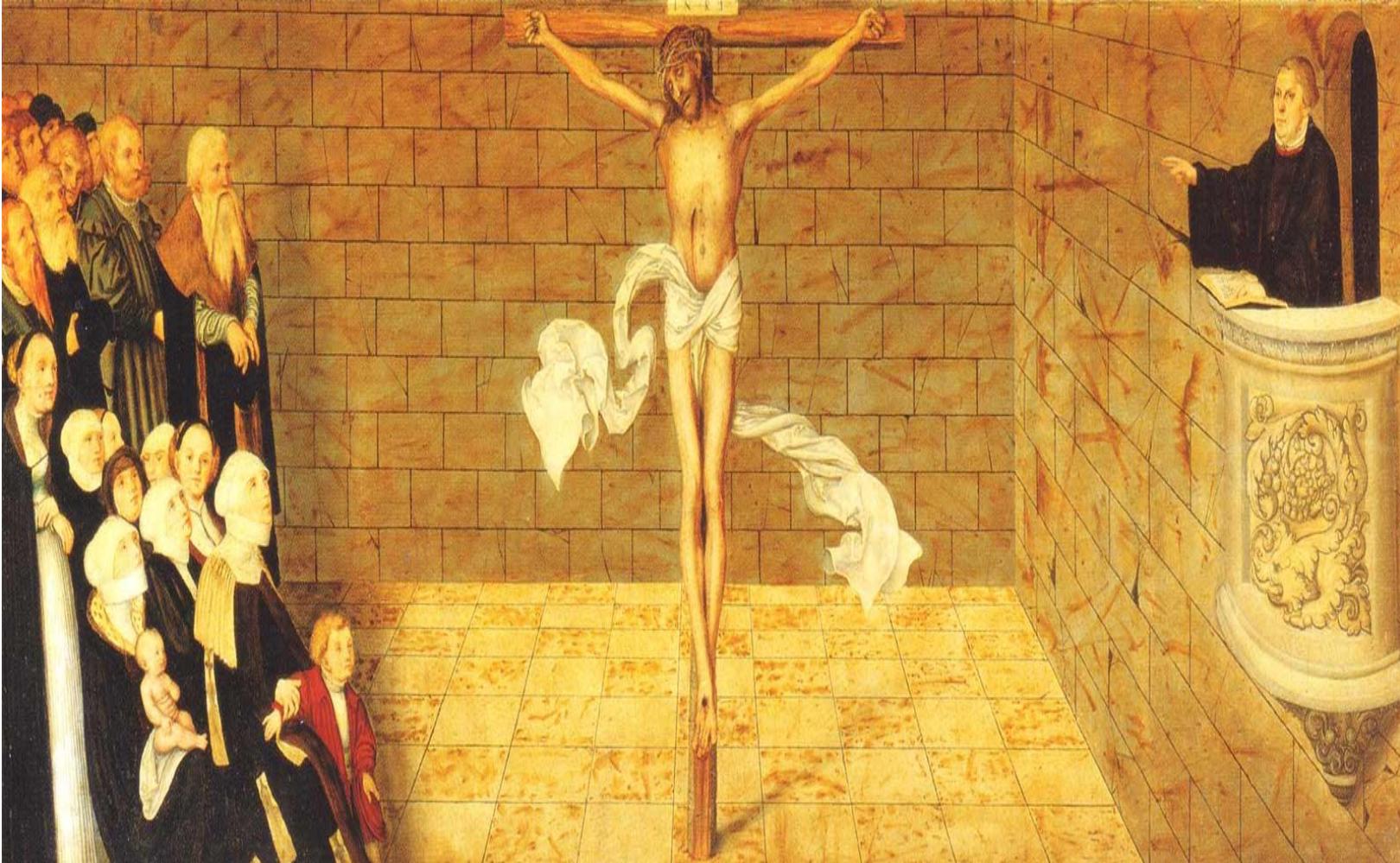

Martin Luther

Martin Luther

□ የኢትዮጵያውያን አቀፍዎች

- መጽሐፍ ቅዱስ የመጨረሻው የከርስቲና እምነት በለሥልጣን ነው::
- ስዋች ወደ መንግሥት ስማያት የሚገበት በእግዚአብሔር በማሙን በታች ነው እና ክፍል በበት ስራቸው አይደለም::
- ቅዱስ መጽሐፍ በታች፡ መጽሐፍ ቅዱስ የእግዚአብሔር ቅል እናደምኑ፣ ሆಥ አልባ፣ በቁ፣ እና የእውነት ሆሉ ምንም መሆኑን ያመለከተል::
- ክርስቶስ በታች፡ መዳን በለላ ማንም የለም
- እምነት በታች፡ ስራ ሲይሆን እምነት በታችውን ያቀድሞች
- ጥሩ በታች፡ መዳንሁ በእግዚአብሔር ተለቅ ፍቅር ላይ በታች ነው::
- ክበር ለእግዚአብሔር በታች- ሆሉም ነገር ለእግዚአብሔር ክበር ነው::

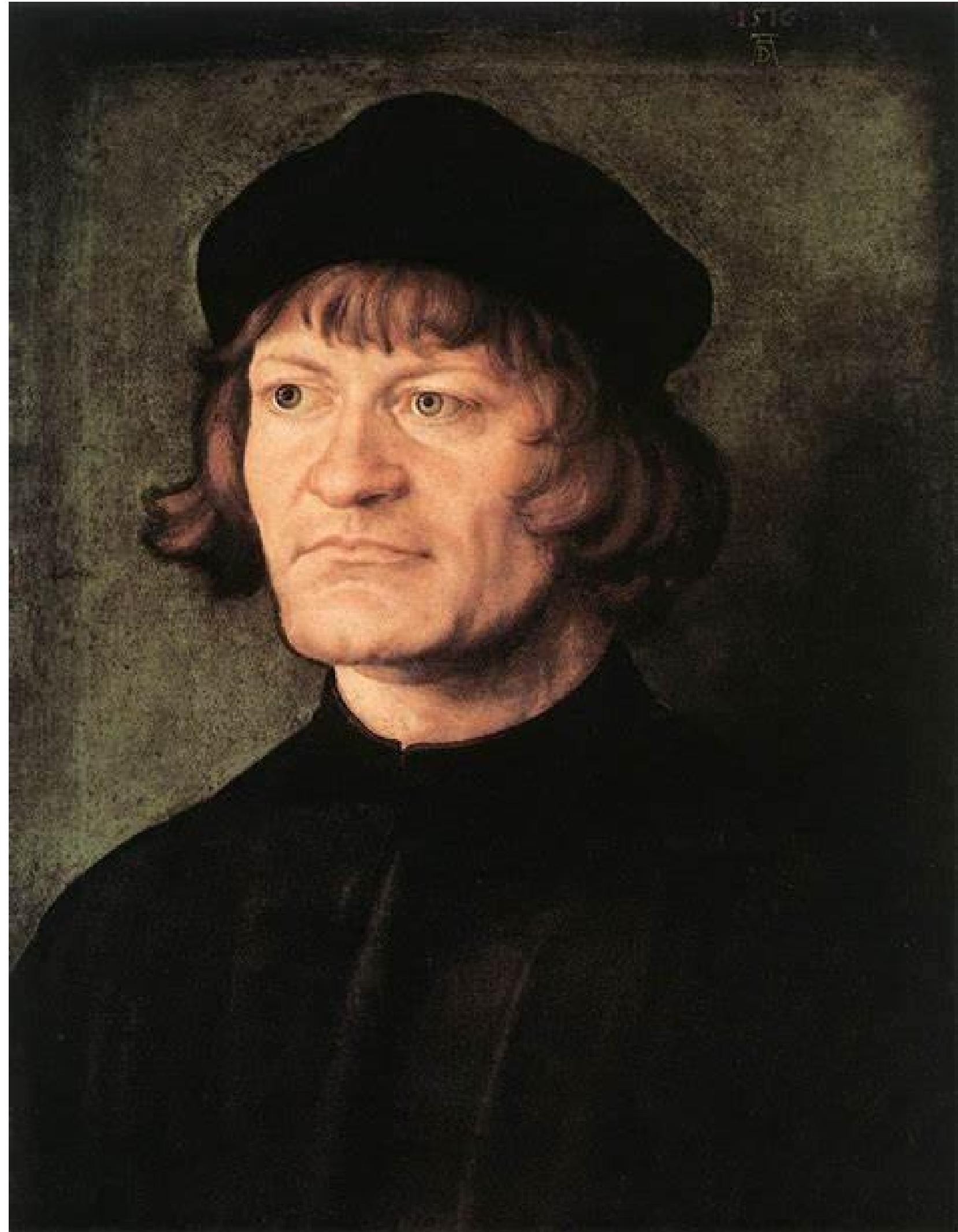

□ ԱՃՁՇՔ ԽՊՆԴԼ

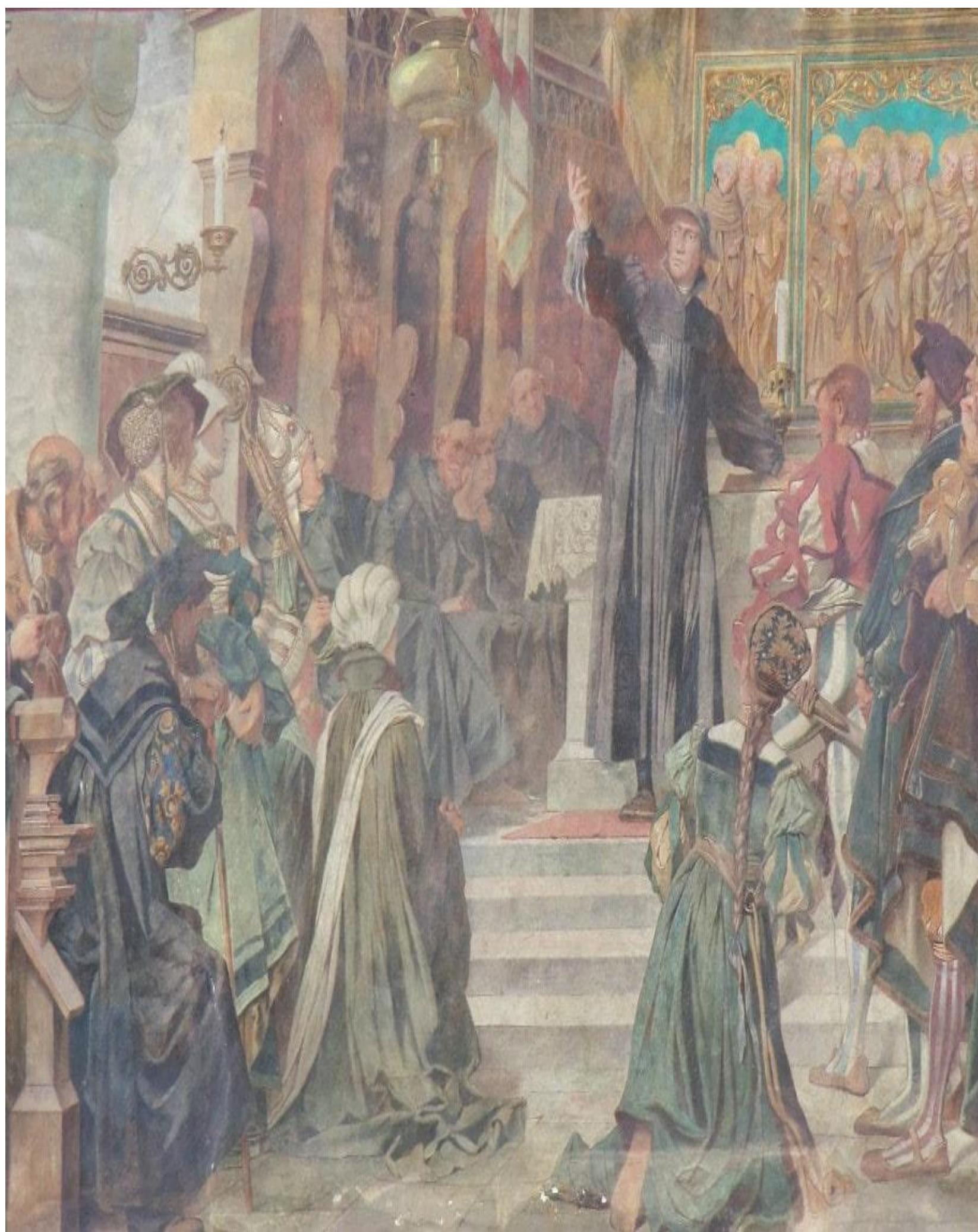
(Zwingli)

የፍጻትኩሙን - 1484 - 1531 ዓ.ም
የፍጻትሰፋድ - ስዋዘርሳንድ ከረከ

- የሰዋዘርለንድ የተሟልሳ መሬ ነበር::
  - አዋንጻለ. የሰተር ተግልስ እንዲሆም የእራስዎች
አዋዋነት (“Humanist”) ትምህርታች ተጽዕኖ
ፈጥረውበት ነበር::
  - አዋንጻለ. በሰዋዘርለንድ መወሰኑ ቅዱስ ሌይ የለለ
ልማምዳች ካበተከርስተያን እንዲውጠ ይገኙና. ነበር::
  - በአዋንጻለ. አገልግሎት የእግዢ እንደሆነ ቅል ስብከት
ትልቅ ቤታ ነበረው::

- እነ ዘመንግለ ተቁወሙቻውን ለማስተካት ለቁልቻ ስያጻ
መኖር እንደሆም ከፌሰኑ በዓል በራት ላ 40 ቀን መቆም
መሸጥ ቅድሚዊ ባለሙያኑ እንደማያዝበብሩት ያውቭል::
- 1523 ከከተሉካቻ የሆነ በንበረው ከርክር እሽንና በተዘዘ
በ/ከ እና ሳለቴክ ወሰኝ ተደርሱ ይገማል::
- የዘመንግለ ወኩ ማሳሰብ በተ ከርሰተያንም ሆነቻ መንግሥት
በአዋጅ ለማለዋ አገዛ ሥር እንደሆኑ ያሞን ነበር::

የኢትዮጵያ ከና ሌተር

(Zwingli Vs Luther)

የተገናዘበ አጠቃላይ - 1529 ዓ.ም

- አዋንጻለ ከከተለከቻ ጥቃት ለመጠበቅ ከሌሎች የር
ህብረት ለመፍጠር ለደርሱምን ልዕሊ መልዕክት ይፈሳል::
  - ልዕሊ ፖለቲ አዋንጻለን ለመርዳት በቅድሚያ ከሌተር
የር እንዲገኘኝ እና በአስተምሮ እንዲሰማሙ
ይጠይቀል::
  - ልተር 15 ነጥቦችን እንዲሰማማ ለአዋንጻለ ያቀርባል::
  - 014 ተስማምቶው በ ንታ እኑት ሁብረት ጥናይ
ሳይድማሙ ያቀርብ::

ክዕስ ከዘም ተና

(*War with the Catholics*)

የተቋሙበት ዘመን - 1531ዓ.ም

- አዋንጻ ከፊለከቶን ለማንድ ከተማዋን ለማጠር
ይሞከራል፡፡ በዘመኑ ከፊለከቶ ጥቂት ይደምሏል፡፡
- ጥቂቱ ያልታሰብ ስለነበር የዘመኑ ተመሳሳይነቶ
በቀጥርም ሆነ በዘመኑ ተበልጠው ነበር፡፡
- አዋንጻ በቀርጭነት መርከቶን መምራት በጀምርም
በውጭ መሄል ይገረላል፡፡
- ተመሳሳይነቶ ተንተው በውጭ ቅደተው በመጨረሻም
የሰላም ስምምነት ያፈጸመባል፡፡

ማዕያንስ ከድንግም መተሞቃዋን ጽር

(Zwingli with Anabaptists)

የተዘጋጀበት ዘመን - 1525ዓ.ም

- በአዋጅነት ለለዚ ተሟልን እስከተገና ማደረሰ
የሚፈልጉ ተሟልኩውን ከ ከዋንግል ተማሪውን መከከል
ተነስ::
- በሀገሩ ተሞቃት የሚያምኑ እና ስው ካደን በእሳ
መጠሙቅ አለበት የሚሉ ነበሩ::
- ከዚህንግል ጽር የሂሳብ ልቦነት ወሰጥ በመግባታቸው
በዚ ልቦት እና መከራ ይደርሰባቸው ነበር::

የዘመንግለ ሁኔታ

- 1) በተ ከርስቲያን በእግዚአብሔር ቅል እንደምታደግ እና
ፈሰዋም ከርስቶስ በቃ እንደሆነ፡
- 2) አነቶች የሚጠኑት ከቆዳዎት መጽሐፍት ጋር
እስከተስማሙ ይረዳ በቃ ነው፡፡
- (3) የሰው ዝድች ከርስቶስ በቃ እንደሆነ፡
- (4) መጽሐፍ ቁጥሪ የክርስቶስን ሥር በንታ እሱት
በነበረቱና በወይሩ መገኘቱን አያስተምርም፡፡
- 5) የቆዳው ስርዓት የክርስቶስን መሳቀልነትና ፍጥ
የሚጠረድ ነው፡፡
- (6) የሙታን አማላቸነት ወይም አማላቸነት፡ መንግሻና፡
ሥዕሎች መዕህፍ ቁጥራዊ መነሻ የለቻዎም፡፡
- (7) የበቃ መጽሐፍ ቁጥራዊ ስለሆነ ለሁሉም የተፈቀደ
ነው፡፡

